

Podstawy prawne

Obowiązek udostępnienia przez organ kontroli informacji o zasadach umożliwiających przypisanie przedsiębiorców do właściwej dla nich kategorii ryzyka, na podstawie dotychczasowej okresowej analizy, o której mowa w art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców¹ wynika z art. 47 ust. 1a tej ustawy.

Zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy Prawo przedsiębiorców kontrole przeprowadza się zgodnie z okresowym planem kontroli po uprzednim dokonaniu okresowej analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej (kontrola planowa). Analiza obejmuje identyfikację obszarów podmiotowych i przedmiotowych, w których ryzyko naruszenia przepisów jest największe. W oparciu o wyniki analizy określa się zasady umożliwiające przypisanie przedsiębiorców do jednej z następujących kategorii ryzyka: **niskie, średnie, wysokie**.

Zgodnie z art. 55a ust. 1 ustawy Prawo przedsiębiorców organ może przeprowadzić kontrolę planową przedsiębiorcy, który został przypisany do jednej z ww. kategorii ryzyka, w przypadku:

- 1) niskiego ryzyka – nie częściej niż raz w ciągu 5 lat;
- 2) średniego ryzyka – nie częściej niż raz w ciągu 3 lat;
- 3) wysokiego ryzyka – tak często, jak to jest konieczne dla zapewnienia skutecznego stosowania odpowiednich przepisów, z uwzględnieniem wysokiego ryzyka wystąpienia nieprawidłowości oraz środków niezbędnych do jego ograniczenia.

Wstęp, założenia

W Inspekcji Ochrony Środowiska analiza prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej jest realizowana za pomocą analizy wielokryterialnej oddziaływania zakładu na środowisko. Składają się na nią następujące elementy:

- 1) ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w wyniku prowadzonej działalności,
- 2) uciążliwość dla środowiska, uwzględniająca:
 - wrażliwość otoczenia zakładu (lokalizacja, stan środowiska, częstotliwość wniosków o interwencję),
 - skalę oddziaływania na środowisko (rodzaj przedsięwzięcia lub instalacji, wprowadzanie ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych zależących do innego podmiotu, emisja pyłów lub gazów do powietrza, wytwarzanie odpadów niebezpiecznych lub innych niż niebezpieczne, emisja hałasu do środowiska, pobór wody podziemnej lub powierzchniowej),
 - zastosowane zabezpieczenia (wyposażenie w instalacje chroniące środowisko przed zanieczyszczeniem),
- 3) wyniki ostatniej kontroli w zakładzie (stwierdzone naruszenia).

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1480 z późn. zm.

Do oceny oddziaływania zakładów na środowisko stosuje się poniższy wzór, gdzie poszczególne elementy oceny mają zróżnicowane „wagi”:

$$k = (\sum w_{1-3} + \sum s_{1-6} + \sum z) \times E + r + n_i$$

gdzie:

k - końcowa punktacja analizy wielokryterialnej, która określa do jakiej kategorii ryzyka zakład powinien być zaliczony (wysokie, średnie, niskie).

w - wrażliwość otoczenia zakładu: $w = \sum w_{1-3}$, gdzie:

w_1 - lokalizacja zakładu – patrz pkt 1.1

w_2 - stan środowiska – patrz pkt 1.2

w_3 - częstotliwość wniosków o interwencję – patrz pkt 1.3

s - skala oddziaływania na środowisko, $s = \sum s_{1-6}$, gdzie:

s_1 - rodzaj przedsięwzięcia lub instalacji - patrz pkt 2.1

s_2 - wprowadzanie ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych należących do innego podmiotu - patrz pkt 2.2

s_3 - emisja pyłów lub gazów do powietrza - patrz pkt 2.3

s_4 - wytwarzanie odpadów niebezpiecznych lub innych niż niebezpieczne - patrz pkt 2.4

s_5 - emisja hałasu do środowiska - patrz pkt 2.5

s_6 - pobór wody podziemnej lub powierzchniowej - patrz pkt 2.6

z - zabezpieczenia zastosowane w zakładzie - patrz pkt 3

E – wdrożone systemy środowiskowe – patrz pkt 4

r – ocena ze względu na ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – patrz pkt 5

n – naruszenie stwierdzone w czasie ostatniej kontroli (gdzie „i” odpowiada 1 lub 2 klasie naruszeń) – patrz pkt 6

Wyniki analizy wielokryterialnej oddziaływania zakładu na środowisko

Wyszczególnienie	Punktacja końcowa
kategoria wysokiego ryzyka – zakłady o bardzo dużej uciążliwości dla środowiska	≥ 80
kategoria średniego ryzyka – zakłady o dużej uciążliwości dla środowiska	60-79
kategoria niskiego ryzyka – zakłady o umiarkowanej, małej albo znikomej uciążliwości dla środowiska	≤ 59

1. Wrażliwość otoczenia zakładu - w

1.1 Lokalizacja zakładu [w_1] – tabela nr 1

Lp.	Otoczenie zakładu ¹⁾	Ocena	Punktacja
1.	- Strefa ochronna "A" uzdrowisk, tereny szpitali, domów opieki społecznej, tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży	bardzo wrażliwe	5
	- Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej i zamieszkania zbiorowego - Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - Tereny mieszkaniowo-usługowe		

	- Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców		
	- Obszary chronione przyrodniczo (parki narodowe, rezerваты przyrody, obszary Natura 2000, parki krajobrazowe)		
	- Wody powierzchniowe stojące ²⁾		
2.	- Obszary najwyższej (ONO) lub wysokiej ochrony (OWO) Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP)	wrażliwe	4
	- Wody powierzchniowe płynące ²⁾		
	- Obszary szczególnie narażone na azotany, podlegające dyrektywie azotanowej		
	- Pozostałe obszary chronione przyrodniczo (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe)		
	- Zabytki kultury materialnej		
3.	- Tereny zalesione, pozostałe użytki rolne	średnio wrażliwe	3
4.	- Nieużytki, użytki kopalne	mało wrażliwe	2
5.	- Tereny przemysłowe, tereny komunikacyjne	bardzo mało wrażliwe	1

Objaśnienia:

¹⁾ jeden - najbardziej niekorzystny element decyduje o końcowej ocenie

²⁾ bezpośredni lub pośredni odbiornik ścieków

1.2 Stan środowiska [w₂] – tabela nr 2

Lp.	Stan środowiska w otoczeniu zakładu ¹⁾	Ocena	Punktacja
1.	Przekroczenie standardów jakości środowiska w więcej niż w dwóch komponentach	zdecydowanie niedostateczny	5
2.	Przekroczenie standardów jakości środowiska w dwóch komponentach	niedostateczny	4
3.	Przekroczenie standardów jakości środowiska w jednym komponentach	niepożądany	3
4.	Stan środowiska na granicy standardów jakości środowiska	zadowalający	2
5.	Stan środowiska znacznie poniżej standardów jakości środowiska	bardzo dobry	1

UWAGA: oceniane są wyłącznie komponenty powiązane z rodzajem emisji decydującej o wpływie zakładu na środowisko

Pod pojęciem standard jakości środowiska należy rozumieć zgodnie z definicją określoną w ustawie *Prawo ochrony środowiska*: poziomy dopuszczalne substancji lub energii oraz pułap stężenia ekspozycji, które muszą być osiągnięte w określonym czasie przez środowisko jako całość lub jego poszczególne elementy przyrodnicze. W szczególnym przypadku mogą to być standardy emisyjne, dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz wartości odniesienia. W odniesieniu do wód mogą mieć tu zastosowanie przepisy wynikające z ustawy *Prawo wodne* dotyczące klasyfikacji jakości wód. W przypadku ochrony powierzchni ziemi należy odnosić się do standardów jakości ziemi i gleby, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska.

1.3 Częstotliwość wniosków o interwencję [w₃] – tabela nr 3

Lp.	Częstotliwość wniosków o interwencję na zanieczyszczenie środowiska w okresie ostatnich 4 lat	Ocena	Punktacja
1.	Powtarzające się uzasadnione wnioski o interwencję dotyczące kilku komponentów środowiska	zdecydowanie niedostateczna	10
2.	Powtarzające się uzasadnione wnioski o interwencję dotyczące jednego komponentu środowiska	niedostateczna	5
3.	Jednorazowe uzasadnione wnioski o interwencję w zakresie jednego z komponentów	dostateczna	3
4.	Nieuzasadnione wnioski o interwencję	dobra	2
5.	Brak wniosków o interwencję	bardzo dobra	1

2. Skala oddziaływania na środowisko -s

2.1 Rodzaj przedsięwzięcia lub instalacji [s₁] – tabela nr 4

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia lub instalacji	Przedsięwzięcie lub instalacja	Punktacja
1.	- Instalacje PRTR zaliczane do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	bardzo duża	10 ¹⁾
2.	- Instalacje PRTR zaliczane do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu stwierdzono na podstawie postanowienia właściwego organu (OOŚ)	duża	8 ²⁾
3.	- Pozostałe przedsięwzięcia zaliczane do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko wymagające sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko; - Pozostałe przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu stwierdzono na podstawie postanowienia właściwego organu (OOŚ); - Przedsięwzięcia oddziałujące na obszar NATURA 2000, dla których obowiązek sporządzenia raportu stwierdzono na podstawie postanowienia właściwego organu (OOŚ)	średnia	6
4.	- Pozostałe przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, mogące wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, dla których brak obowiązku sporządzenia raportu stwierdzono na podstawie postanowienia właściwego organu (OOŚ)	mała	3
5.	- Inne przedsięwzięcia	bardzo mała	1

Objaśnienia:

1) punktacja przy większej liczbie instalacji IED na terenie zakładu: 2 instalacje – 16 pkt; 3 lub więcej instalacji – 24 pkt;

2) punktacja przy większej liczbie instalacji IED na terenie zakładu: 2 instalacje – 12 pkt; 3 lub więcej instalacji – 20.

2.2 Wprowadzanie ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych należących do innego podmiotu [s₂] – tabela nr 5

Lp	Wprowadzanie ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych należących do innego podmiotu *	Wielkość emisji	Punktacja
1.	- Wprowadzanie do wód lub do ziemi biologicznie rozkładalnych ścieków komunalnych lub przemysłowych z oczyszczalni o obciążeniu nie mniejszym niż 100 000 RLM - Wprowadzanie z oczyszczalni przemysłowych do wód ścieków biologicznie nierozkładalnych zawierających substancje szczególnie szkodliwe z wykazu I - Wprowadzanie z oczyszczalni przemysłowych do wód lub do ziemi ścieków w ilości, co najmniej 10 000 m³/d	bardzo duża	10
2.	- Wprowadzanie do wód lub do ziemi biologicznie rozkładalnych ścieków komunalnych lub przemysłowych z oczyszczalni o obciążeniu nie mniejszym niż 15 000 RLM i mniejszym od 100 000 RLM - Wprowadzanie z oczyszczalni przemysłowych do wód lub do ziemi ścieków biologicznie nierozkładalnych zawierających substancje szczególnie szkodliwe z wykazu II - Wprowadzanie z oczyszczalni przemysłowych do wód lub do ziemi ścieków w ilości, co najmniej 1 000 m³/d i mniejszej od 10 000 m³/d	duża	8
3.	- Wprowadzanie do wód lub do ziemi biologicznie rozkładalnych ścieków komunalnych lub przemysłowych z oczyszczalni o obciążeniu nie mniejszym niż 2 000 RLM i mniejszym od 15 000 RLM - Wprowadzanie z oczyszczalni przemysłowych do wód lub do ziemi ścieków w ilości, co najmniej 100 m³/d i mniejszej niż 1 000 m³/d - Wprowadzanie do zewnętrznej kanalizacji ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego z wykazu I lub II - Wprowadzanie ścieków opadowych do wód lub do ziemi z urządzeń oczyszczających o nominalnym przepływie większym niż 300 l/s.	średnia	6
4.	- Wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków komunalnych lub ścieków przemysłowych biologicznie rozkładalnych z oczyszczalni o obciążeniu mniejszym niż 2 000 RLM - Wprowadzanie z oczyszczalni do wód ścieków przemysłowych biologicznie nierozkładalnych niezawierających substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego w ilości mniejszej niż 100 m³/d - Wprowadzanie pozostałych ścieków opadowych do wód lub do ziemi	mała	3
5.	- Wprowadzanie ścieków przemysłowych niezawierających substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego do zewnętrznej kanalizacji - Wprowadzanie ścieków opadowych do zewnętrznej kanalizacji. - Wprowadzanie ścieków bytowych do zewnętrznej kanalizacji;	bardzo mała	1

* jedno najbardziej niekorzystne kryterium decyduje o końcowej ocenie i punktacji

W przypadku zmiany wymagań prawnych w zakresie RLM – kryteria kwalifikacji wskaźnika s_2 może ulec zmianie.

2.3 Emisja pyłów lub gazów do powietrza [s_3] – tabela nr 6

Lp.	Emisja pyłów lub gazów do powietrza	Wielkość emisji	Punktacja
1.	Zakłady zobowiązane do prowadzenia ciągłych pomiarów energetycznej lub technologicznej emisji pyłów lub gazów do powietrza	bardzo duża	10
2.	Zakłady zobowiązane do prowadzenia okresowych pomiarów energetycznej lub technologicznej emisji pyłów lub gazów do powietrza	duża	8
3.	Pozostałe zakłady objęte obowiązkiem uzyskania pozwolenia na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza	średnia	5
4.	Zakłady podlegające obowiązkowi zgłoszenia instalacji do eksploatacji właściwemu organowi ochrony środowiska w zakresie emisji pyłów lub gazów do powietrza	mała	2
5.	Zakłady niepodlegające obowiązkowi uzyskania pozwolenia lub dokonania zgłoszenia instalacji do eksploatacji właściwemu organowi ochrony środowiska w zakresie emisji pyłów lub gazów do powietrza	bardzo mała	1

2.4 Wytwarzanie odpadów, w tym niebezpiecznych [s_4] - tabela nr 7

Lp.	Wytwarzanie odpadów, tym niebezpiecznych	Wielkość emisji	Punktacja
1.	Wytwarzanie, przetwarzanie lub zbieranie odpadów niebezpiecznych w ilości nie mniejszej niż 1 Mg/rok lub odpadów innych niż niebezpieczne w ilości nie mniejszej niż 5 000 Mg/rok	bardzo duża	10
2.	Wytwarzanie, przetwarzanie lub zbieranie odpadów niebezpiecznych w ilości nie mniejszej niż 0,5 Mg/rok lub odpadów innych niż niebezpieczne w ilości nie mniejszej niż 1 000 Mg/rok	duża	8
3.	Wytwarzanie, przetwarzanie lub zbieranie odpadów niebezpiecznych w ilości nie mniejszej niż 0,1 Mg/rok lub odpadów innych niż niebezpieczne w ilości nie mniejszej niż 200 Mg/rok	średnia	5
4.	Wytwarzanie, przetwarzanie lub zbieranie odpadów niebezpiecznych w ilości nie mniejszej niż 0,01 Mg/rok lub odpadów innych niż niebezpieczne w ilości nie mniejszej niż 5 Mg/rok	mała	2
5.	Wytwarzanie, przetwarzanie lub zbieranie odpadów niebezpiecznych w ilości poniżej 0,01 Mg/rok lub odpadów innych niż niebezpieczne w ilości poniżej 5 Mg/rok	bardzo mała	1

Definicje wytwarzania, przetwarzania oraz zbierania określa ustawa o odpadach

2.5 Emisja hałasu do środowiska [s₅] – tabela nr 8

Lp.	Emisja hałasu do środowiska	Wielkość emisji	Punktacja
1.	Zakład posiada decyzję, w której określono dopuszczalne poziomy hałas i emituje hałas, zarówno w porze nocy, jak i w porze dnia	bardzo duża	10
2.	Zakład posiada decyzję, w której określono dopuszczalne poziomy hałas i emituje hałas w nocy	duża	8
3.	Zakład posiada decyzję, w której określono dopuszczalne poziomy hałas i emituje hałas w dzień	średnia	6
4.	Zakład nie posiada decyzji, w której określono dopuszczalne poziomy hałas i emituje hałas, zarówno w porze nocy, jak i w porze dnia, który wpływa na tereny chronione akustycznie	mała	4
5.	Zakład nie posiada decyzji, w której określono dopuszczalne poziomy hałas i emituje hałas w porze nocy lub w porze dnia, który wpływa na tereny chronione akustycznie	nieznaczna	2
6.	Zakład nie emituje hałasu lub emisja hałasu nie ma wpływu na tereny chronione akustycznie	żadna	1

2.6 Pobór wody podziemnej lub powierzchniowej [s₆] – tabela nr 9

Lp.	Wielkość poboru wody podziemnej lub powierzchniowej	Wielkość emisji	Punktacja
1.	pow. 1000 m ³ /dobę	bardzo duża	5
2.	od 200 do 1000 m ³ /dobę	duża	4
3.	od 50 do 200 m ³ /dobę	średnia	3
4.	od 5 do 50 m ³ /dobę	mała	2
5.	pon. 5 m ³ /dobę	znikoma	1

3. Zabezpieczenia zastosowane w zakładzie; wyposażenie w instalacje chroniące środowisko przed zanieczyszczeniem [z] - tabela 10

Lp.	Wyposażenie w instalacje chroniące środowisko przed zanieczyszczeniem	Zagrożenie	Punktacja
1.	Brak wymaganych instalacji chroniących środowisko	bardzo duże	10
2.	Niewystarczające wyposażenie w instalacje chroniące środowisko	duże	8
3.	Przeciążenie instalacji chroniących środowisko lub nieprawidłowa eksploatacja instalacji	średnie	6
4.	Wystarczające wyposażenie w instalacje chroniące środowisko – niewielkie zaniedbania eksploatacyjne	małe	3
5.	Wystarczające wyposażenie w instalacje chroniące środowisko – prawidłowa eksploatacja	bardzo małe	1

4. System Zarządzania Środowiskowego [E] – tabela nr 11

Lp.	Wdrożone systemy środowiska	zachowanie	Ocena
1.	Brak wdrożonych systemów zarządzania środowiskiem	niepożądane	1
2.	Podmiot posiadający certyfikat potwierdzający wdrożenie systemu wg normy ISO 14001	pożądane	0,9
3.	Podmiot wpisany do rejestru EMAS	bardzo pożądane	0,5

Uwaga: W przypadku stwierdzonych naruszeń, współczynnik E we wzorze wynosi 1 (niezależnie od rodzaju wdrożonego systemu zarządzania środowiskiem)

5. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej [r] – tabela nr 12

Lp.	Ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	Ocena ryzyka	Punktacja
1.	Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR)	bardzo duże	50
2.	Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR)	duże	40
3.	Zakłady zaliczone do pozostałych potencjalnych sprawców poważnych awarii (PPSPA) Zakłady inne niż PPSPA na terenie, których miała miejsce w ciągu ostatnich 4 lat poważna awaria przemysłowa Zakłady PRTR nie zaliczane do kategorii ryzyka 1 i 2	średnie	10
4.	Zakłady produkcyjne, bazy lub stacje paliw - inne niż w poz. 1-3 wykorzystujące substancje niebezpieczne ¹⁾	małe	5
5.	Pozostałe zakłady	bardzo małe	0

Objaśnienie:

¹⁾ substancje niebezpieczne wymienione w rozporządzeniu Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo do zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

6. Naruszenia [n] – tabela nr 13

Lp.	Rodzaj naruszeń	Zagrożenie	Punktacja
1.	Występuje naruszenie 2 klasy	duże	20
2.	Występuje naruszenie 1 klasy	małe	5
3.	Brak naruszeń	żadne	0

gdzie:

Klasa 1 – naruszenie, w wyniku którego nie nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska

Klasa 2 – naruszenie, w wyniku którego może nastąpić lub nastąpiło zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska